

УДК 342.7

Завгородній В. А.*кандидат юридичних наук, доцент,**кафедра теорії та історії держави і права**(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)*

СТРУКТУРА МЕХАНІЗМУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Постановка проблеми. Загальне уявлення про будь-яке правове явище формується не тільки через розуміння його дефініції та ознак, а також і через з'ясування його структури. Не виключенням є і механізм імплементації рішень Європейського Суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), дослідженню складових якого не приділено належної уваги в доктрині права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виконання рішень ЄСПЛ було предметом дослідження таких вітчизняних і зарубіжних вчених: В.З. Абдрашитової, Н.Є. Блажівської, Ю.А. Войтенка, О.В. Задорожного, Г.В. Зубенко, О.Ю. Кайдаш, У.З. Коруц, І.В. Лаптевої, Н.І. Севастьянової, М. Чугуєвської, В.Д. Шаповал та ін. Водночас, структура механізму імплементації рішень ЄСПЛ залишається недослідженою в юридичній науці, що потребує подальших наукових розвідок. Виходячи із зазначеного, **метою** даної статті є з'ясування побудови механізму імплементації рішень ЄСПЛ та здійснення характеристики його елементів.

© Завгородній В. А., 2018

© Національний університет «Острозька академія», 2018

-
- Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

Виклад основного матеріалу. Дослідження механізму, що відображає правове явище у динаміці або русі, є фактично дослідженням його структури. Термін «структура» у Великому тлумачному словнику сучасної української мови має такі трактування: 1) взаєморозміщення та взаємозв'язок складових частин цілого; будова; 2) устрій, організація чогонебудь [1, с. 1208]. В юридичній літературі, підкреслюється, що структура несе у собі тип, спосіб зв'язку, сукупність стійких взаємозв'язків і виражає те, що залишається незмінним у системі, її константу [2, с. 14-15].

Отже, термін «структура» у контексті предмета нашого дослідження означає внутрішню побудову досліджуваного механізму, яка являє собою єдність стійких елементів, що взаємопов'язані та взаємодіють між собою.

Принагідно відзначити, що в сучасній теорії міжнародного права достатньо дослідженим є питання імплементації норм міжнародного права в національне законодавство та її механізм. Так, з позиції В.Ю. Калугіна, структура механізму імплементації містить у собі такі елементи: а) закріплені в національному правопорядку правові засоби забезпечення виконання міжнародних зобов'язань на внутрішньодержавному рівні; б) система державних органів; в) національна правозастосовна практика; г) організаційні засоби, застосовувані на внутрішньодержавному рівні для забезпечення імплементації міжнародного гуманітарного права [3].

Подібну позицію до структури національного механізму імплементації висловлюють М.О. Баймуратов та М.А. Алмохаммед, які при цьому зауважують, що імплементація норм міжнародного права в національне законодавство держави – це телеологічно обґрунтований системний процес, що має на меті реалізацію міжнародно-правових зобов'язань держави, взятих нею в рамках міжнародно-правових угод, укладених у рамках відповідних ММУО, у рамках національного конституційного права, шляхом трансформації норм міжнародного права в

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

норми національного конституційного законодавства з використанням специфічних прийомів і методів [4, с. 78].

Зазначене дозволяє зробити висновок про те, що імплементація норм міжнародного права головним чином зводиться до правотворчості відповідних органів та посадових осіб державної влади, метою якої є запровадження міжнародних стандартів до національного законодавства. На переконання дослідника, така мета не збігається за обсягом та змістом з метою імплементації рішень ЄСПЛ, що включає як виплату справедливої компенсації скаржнику й відновлення його порушеного права, так і внесення змін до чинного законодавства та практики його застосування. А отже, існуючі в доктрині права підходи до структури механізму імплементації норм міжнародного права не можуть бути взяті за основу для визначення структури механізму імплементації рішень ЄСПЛ.

Зважаючи на той факт, що в вітчизняній правничій науці відсутні праці, в яких би самостійним предметом дослідження була структура механізму імплементації рішень ЄСПЛ, звернемось до теоретичних положень, які торкаються суміжних категорій, а саме: структура механізму правозастосування, структура механізму правореалізації, структура механізму правоохорони, структура механізму забезпечення прав людини.

Огляд юридичних джерел за темою дослідження, дає підстави зробити висновок про те, що в доктрині права існують різні підходи щодо визначення елементів зазначених механізмів.

З позиції А.М. Перепелюк, структура механізму застосування права є складною правовою категорією, елементами якої є різноманітні правові засоби, що використовуються державою, її органами та посадовими особами з метою забезпечення законного, справедливого, обґрунтованого, цільового та своєчасного застосування права відповідно до волі законодавця і структурно опосередковані в таких обов'язкових елементах

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

як: суб'єкт, об'єкт, процедура, метод, індивідуальні акти. Ці елементи, на думку правника, можна об'єднати у різні рівні, якими є інституційний, функціональний та результативний [5, с. 97-98].

Зазначена позиція вченого, на наш погляд, є дискусійною, оскільки автор спочатку акцентує увагу, на тому, що елементами механізму правозастосування є правові засоби, які використовуються різними суб'єктами, а потім наголошує на інших обов'язкових елементах, що дає підстави зробити висновок про необов'язковість правових засобів в структурі досліджуваного механізму. Разом з цим, серед запропонованих правником рівнів механізму застосування права, необґрунтованим є відсутність нормативного, без якого правозастосування неможливе.

Інший підхід до визначення структури механізму правозастосування пропонує В.В. Шульгін. Правник зазначає, що механізм є комплексною сукупністю взаємопов'язаних, взаємодіючих та взаємообумовлених правових, психологічних, інституційних, функціонально-організаційних елементів, що складають його зміст, мету та забезпечують їх неухильну, всебічну, ефективну реалізацію, а також сприяють владно-організаційному процесу втілення індивідуальних суб'єктивних прав, юридичних обов'язків та вирішення конкретних юридичних справ спеціальних суб'єктів військово-правових відносин [6, с. 9].

З поміж зазначених складових механізму дискусійним є запропонований психологічний елемент, який з позиції вченого в аспекті ординарного механізму пов'язаний з санкцією, що є засобом морально-психологічного впливу (охорони), точного та беззастережного дотримання встановленого правила [6, с. 107]. На наш погляд, санкція як структурна частина норми права, не є єдиним засобом впливу на поведінку суб'єкта з метою дотримання встановленого правила. Таким засобом також є правосвідомість, в основі якої лежить переконаність у корисності законів.

-
- Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

Не є однаковими позиції вчених і з приводу внутрішньої побудови механізму забезпечення прав і свобод людини. Так, на думку А.Ю. Олійника, структурними елементами цього механізму є: а) гарантії здійснення суб'єктивних прав; б) система органів держави і місцевого самоврядування, їх службових та посадових осіб, об'єднання громадян; в) юридичні елементи механізму реалізації; г) процес практичного втілення можливості та необхідності у дійсність; д) умови і фактори такого процесу [7, с. 156]. На наш погляд, підхід вченого щодо структури зазначеного механізму є дещо суперечливим, оскільки до побудови механізму включено одночасно два тотожних за своїм призначенням елементи, а саме: 1) гарантії здійснення суб'єктивних прав; 2) юридичні елементи механізму реалізації, що є засобами та умовами, які забезпечують втілення в життя можливості людини.

А.М. Колодій, В.В. Копейчиков та С.Л. Лисенков виокремлюють дещо інші елементи механізму забезпечення прав і свобод громадянина, а саме: а) норми права; б) правовідносини; в) акти безпосередньої реалізації прав і обов'язків; г) акти застосування норм права [8, с. 136]. Аналіз запропонованої структури механізму дозволяє зробити висновок про те, що поза увагою вчених залишились такі важливі його елементи як: акти тлумачення норм права, що дозволяють з'ясувати зміст норм права, гарантії, а також правова свідомість та правова культура суб'єктів.

Більш широкий підхід до розуміння структури адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян, хоча й у сфері протидії корупції, запропонував вчений В.В. Плиска. З позиції правника зазначений механізм складається з таких елементів: адміністративно-правова норма; акти тлумачення адміністративних норм; адміністративно-правові акти; адміністративні правовідносини; юридичні факти у сфері корупційних правопорушень; правосвідомість суб'єктів корупційних

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.ou.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

діянь; рівень діючого в державі режиму законності; адміністративно-правові гарантії дотримання та охорони прав і свобод громадян. При цьому, як стверджує автор, обов'язковими елементами такого механізму є: норми права; акти реалізації норм права та правовідносини [9, с. 146-147].

На наш погляд, запропонований підхід правника до структури досліджуваного механізму непозбавлений недоліків, а саме: 1) деякі основні елементи механізму не узгоджуються із загальною структурою; 2) некоректним, на наш погляд, є виокремлення такого елемента механізму як адміністративно-правові акти, що не дозволяє зрозуміти, які види актів маються на увазі з точки зору існуючої в доктрині права їх видової диференціації; 3) серед основних елементів механізму виокремлюються акти реалізації норм права, яких немає в загальній структурі механізму.

Слід відзначити, що в теорії права також немає єдності правників щодо структури механізму правоохорони (правоохоронної діяльності). О.Ф. Скакун підкреслює, що механізм охорони прав людини включає в себе заходи щодо профілактики правопорушень для утвердження правомірної поведінки особи [10, с. 206]. Таким чином, вчений фактично ототожнює структуру цього механізму з сукупністю необхідних заходів чим, на наш погляд, звужує зміст та обсяг досліджуваного поняття.

З позиції О.В. Синьова, механізм правової охорони містить в собі такі елементи: а) правові норми; б) суб'єкти правової охорони прав та свобод громадян [11, с. 110]. На наше переконання, запропонована структура досліджуваного механізму є неповною, оскільки вченим упущені такі важливі його елементи як: правові акти, правові відносини, юридично-значуща діяльність тощо.

На думку Ю.А. Ведернікова та А.М. Кучука, правоохоронна діяльність здійснюється через певний механізм, який включає в себе: нормативний, інституційний, функціональний компоненти [12, с. 176].

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

Разом з цим, поза увагою вчених чомусь залишився ідеологічний компонент, що включає такі елементи як правова свідомість та культура.

На цьому елементі, в аспекті складових механізму ефективності правореалізаційного процесу, наголошує Д.В. Просандеєв, який до психологічного елементу механізму відносить: загальнокультурні якості, професійну правосвідомість, мотивацію, ідеологічні пріоритети, правосвідомість, самоосвіту, правову освіту та правову культуру суб'єкта правореалізації, правове виховання тощо. Вчений пропонує включати до такого механізму і інші компоненти, а саме: базовий (особистісний); соціальний; правовий; забезпечувальний (контрольний) [13, с. 32].

Аналіз вищезазначених позицій вчених до структури досліджуваних механізмів дає можливість зробити висновок про те, що диференціація структурних елементів здійснюється на основі двох методологічно різних підходів, перший з яких полягає у виокремленні більших за обсягом правових утворень (компонентів, рівнів), які загалом можна назвати підсистемами, другий – полягає у виокремленні лише елементів загальної системи механізму. З огляду на інформативність та зручність, вважаємо більш оптимальним для використання в межах цього дослідження підходу, який передбачає виокремлення в структурі механізму не окремо взятих його елементів, а підсистем, що поєднують ці елементи.

Визначившись з методологічним підходом до визначення структури механізму імплементації рішень ЄСПЛ, визначимо його складові.

Зважаючи на те, що механізм імплементації рішень ЄСПЛ не може функціонувати хаотично, тобто без участі у цьому процесі правових норм, невід'ємною його складовою є нормативна підсистема, що включає у якості елементів чинні нормативно-правові акти міжнародного, законодавчого та підзаконного рівнів правового регулювання.

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

Більшість норм існуючих нормативно-правових актів цієї підсистеми є регулятивними, оскільки за своєю функціональною спрямованістю розраховані на правомірну поведінку суб'єктів імплементації рішень ЄСПЛ та закріплюють їх повноваження у цій сфері. І лише частина з них охоронні, оскільки: а) розраховані на відновлення порушеного юридичного стану особи чи її конвенційного права; б) визначають вид юридичної відповідальності держави та посадових осіб за порушення норм Конвенції.

Разом з цим, до цієї підсистеми необхідним є включення правових актів Конституційного Суду України, як об'єктивованих результатів волевиявлення суб'єкта уповноваженого на офіційне тлумачення, що необхідно розглядати у взаємозв'язку з нормами, які тлумачаться. А також правових актів Верховного Суду в розумінні результату волевиявлення суб'єкта, що уповноважений на формування правових позицій, які є обов'язковими для урахування всіма судами загальної юрисдикції.

Інституційну підсистему механізму імплементації рішень ЄСПЛ складають суб'єкти, тобто органи державної влади, їх службові та посадові особи, які використовуючи необхідні правові засоби уповноважені вживати заходів індивідуального та загального характеру. Визначені законодавством суб'єкти імплементації рішень ЄСПЛ можуть бути класифіковані за різними критеріями, а саме: 1) за характером компетенції: загальної (Уряд України, суди загальної юрисдикції); спеціальної (Мін'юст, Урядовий уповноважений у справах ЄСПЛ); галузевої (міністерства, відомства); 2) за функціональним призначенням: суб'єкти координації (Уряд України, Мін'юст), суб'єкти комунікації (Урядовий уповноважений у справах ЄСПЛ), суб'єкти забезпечення виплати компенсації (Державна виконавча служба, Державне казначейство України), суб'єкти моніторингу (Уповноважений парламенту з прав людини), суб'єкти нагляду (Комітет Ради Міністрів Ради Європи); 3) за

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

місцем в системі суб'єктів імплементації рішень ЄСПЛ: основні (парламент, Уряд, Мін'юст, Уповноважений у справах ЄСПЛ, суди) та допоміжні (ГПУ, парламентський омбудсман, міністерства, ВНЗ України).

Функціональна підсистема механізму імплементації рішень ЄСПЛ являє собою сукупність елементів, призначенням яких є приведення в рух (динаміку) статичних складових механізму, якими передусім є суб'єкти та норми права, з метою запровадження в національній правовій системі стандартів Ради Європи у сфері захисту прав людини. Невід'ємними елементами цієї підсистеми механізму є: 1) правовідносини; 2) юридично-значуща діяльність; 3) методи діяльності уповноважених суб'єктів.

Правовідносини, що складаються в процесі імплементації рішень ЄСПЛ за своїм характером є: а) публічно-правовими, оскільки в їх межах реалізуються як суспільні, так і державні інтереси; б) правоохоронними (ті, які складаються в процесі вжиття додаткових заходів індивідуального характеру) та регулятивними (ті, які складаються в процесі вжиття державою заходів загального характеру); в) складними (багатосторонніми); г) загальними, оскільки кількість уповноважених суб'єктів задіяних до імплементації кожного рішення ЄСПЛ точно не визначено законодавством; д) активного типу, оскільки уповноважені державні органи зобов'язані вчинити певні дії з метою імплементації рішень ЄСПЛ; е) тривалими, оскільки не завершуються одноразовою виплатою компенсації скаржнику та пов'язані з необхідністю вжиття комплексу заходів.

В межах механізму імплементації рішень ЄСПЛ можна виокремити такі різновиди юридичної діяльності: а) правозастосовна, включаючи правоохоронну, що здійснюється в межах вжиття заходів індивідуального характеру; б) правотворча; в) правоінтерпретаційна; г) освітня, що здійснюється в межах вжиття заходів загального характеру.

Під методами необхідно розуміти способи досягнення цілей механізму

-
- Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

імплементатії рішень ЄСПЛ, що зумовлюють вплив на поведінку учасників правовідносин. Методами діяльності уповноважених суб'єктів є: а) метод переконання (застосовується при проведенні дискусій, семінарів, форумів, конференцій тощо); б) метод заохочення (наприклад, встановлення додаткових премій для суддів, які при ухваленні рішень постійно враховують правові позиції ЄСПЛ); в) рекомендаційний метод (наприклад, подання Урядового Уповноваженого у справах ЄСПЛ про вжиття заходів загального характеру, в якому пропонується органам державної влади вжити певні заходи); г) метод примусу (наприклад, повернення до державного бюджету коштів, які були виплачені скаржнику за рішенням ЄСПЛ, звільнення або пониження в посаді посадової особи).

Окремою підсистемою досліджуваного механізму є ідеологічна підсистема, структурними елементами якої є правосвідомість та правова культура суб'єктів, які забезпечують імплементатію рішень ЄСПЛ.

Зважаючи на існуючі в доктрині права підходи до розуміння категорії «правосвідомість», на наш погляд, в аспекті нашого дослідження під нею необхідно розуміти сукупність ідей, емоцій, почуттів, внутрішніх установок та переконань, в яких відображається ставлення суспільства до норм Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського Суду з прав людини.

Правова свідомість в рамках механізму імплементатії рішень ЄСПЛ включає: 1) знання норм Конвенції та правових позицій ЄСПЛ по різних категоріям справ (інтелектуальна складова); 2) переконаність у необхідності та соціальній корисності урахування правових позицій ЄСПЛ при прийнятті юридично-значущих рішень (вольова складова); 3) уміння користуватися правовим інструментарієм ЄСПЛ (поведінкова складова).

Розуміння правової культури в загальній теорії права має декілька підходів, серед яких можна виокремити два, а саме: 1) правова культура -

▪ Структура механізму імплементатії рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

це різновид загальної культури, який становить систему цінностей, що становить систему правових цінностей... (форм, норм, приписів та інститутів), розумінь і настанов, які відображають у правовій формі стан свободи і соціальних цінностей людства, суспільства, особи [14, с. 648]; 2) правова культура – це якісний стан правового життя суспільства, який характеризується досягнутим рівнем розвитку правової системи – станом та рівнем правосвідомості, юридичної науки, системи законодавства, правозастосовної практики, законності і правопорядку, правової освіти, а також ступенем гарантованості основних прав і свобод людини [15, с. 550].

На наше переконання, саме другий із зазначених підходів є більш прийнятним в рамках нашого дослідження, оскільки з'ясування якості правового життя, а отже і рівня правової культури суспільства, не можливий без визначення стану впливу практики ЄСПЛ на кожен із зазначених характеристик, серед яких: законодавство і практика його застосування, правова освіта і наука, ступінь гарантованості прав людини.

Невід'ємною складовою механізму імплементації рішень ЄСПЛ є також і комунікативна підсистема, яка являє собою зв'язки, що існують між різними елементами досліджуваного механізму.

З позиції П.М. Рабіновича, за змістом (типом) зв'язку існують: а) генетичні закономірності виникнення державно-правових явищ; б) структурні закономірності формування, організації державно-правових явищ (наприклад, зв'язок між елементами юридичної норми); в) функціональні закономірності взаємозв'язку, взаємовпливу державно-правових явищ (наприклад зав'язок між матеріальними і процесуальними юридичними нормами, закономірності зміни, розвитку державно-правових явищ) [16, с. 177]. Із зазначеного можна зробити висновок про те, що структурні зв'язки характеризують організаційний аспект механізму імплементації рішень ЄСПЛ, а функціональні – динамічний його аспект.

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

Структурні зв'язки в межах досліджуваного механізму виникають між: а) елементами норм Конвенції та національного законодавства; б) складовими частинами рішень ЄСПЛ (мотивувальною та резулятивною частинами); в) складовими правовідносин (суб'єктами, об'єктом, змістом); г) елементами юридичної практики (діяльністю, її результатом та соціально-правовим досвідом); д) складовими правосвідомості.

Відповідно функціональні (динамічні) зв'язки виникають між: а) суб'єктами імплементації рішень ЄСПЛ; в) методами діяльності уповноважених суб'єктів; г) правосвідомістю суб'єктів та правовою культурою суспільства; д) суб'єктами та нормами права, які визначають повноваження таких суб'єктів; е) правовими позиціями ЄСПЛ та правовими позиціями національних судів (КСУ, Верховного Суду).

Разом з цим, зазначені зв'язки можна диференціювати на: 1) вертикальні, що складаються за принципом «зверху вниз і знизу вгору» (зв'язки між приписами нормативно-правових актів різних рівнів правового регулювання, між правовими актами судів різних інстанції, між суб'єктами, що перебувають у підпорядкуванні); 2) горизонтальні, які складаються на основі принципу «рівності» (зв'язки між рівними за правовим статусом суб'єктами, між нормами одного нормативно-правового акту, між методами діяльності суб'єктів, правовими позиціями Верховного Суду та ЄСПЛ).

Висновки. Узагальнення всього вищезазначеного дає підстави стверджувати, що внутрішня будова механізму імплементації рішень ЄСПЛ включає такі обов'язкові складові: 1) нормативну підсистему; 2) інституційну підсистему, 3) функціональну підсистему; 4) ідеологічну підсистему; 5) комунікативну підсистему, кожна з яких має своє призначення та особливості. З'ясована структура досліджуваного

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

механізму дозволяє сформуванню цілісного уявлення про цей правовий феномен, як складне системне утворення.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005.— 1728 с.
2. Тиунова Л.Б. Системные связи правовой действительности: методология и теория / Тиунова Л.Б. – СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского ун-та, 1991. – 136 с.
3. Калугин В.Ю. Механизм имплементации норм международного гуманитарного права на внутригосударственном уровне / В.Ю. Калугин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://evolutio.info/content/view/336/51/>
4. Баймуратов М.О., Алмохаммед М.А. Особливості входження норм міжнародного права в національне конституційне право України // Вісник Центральної виборчої комісії, 2016. – №2 (34). – С.75-85.
5. Перепелюк А.М. Механізм застосування права: структура та критерії ефективності (загальнотеоретичний аспект): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Перепелюк Анна Михайлівна; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – Київ, 2016. – 224 с.
6. Шульгін В.В. Реалізація військового законодавства: теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / В.В. Шульгін; Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. – Дніпро, 2017. – 20 с.
7. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: Монографія / А.Ю. Олійник. – К.: Алерта, КНТ, Центр навч. літ-ри, 2008. – 472 с.

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

8. Колодій А.М. Теорія держави і права : навч. посіб. / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.; за заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.
9. Плиска В.А. Поняття та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у сфері запобігання та протидії корупції / В.А. Плиска // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО, 2015. – Випуск 35. Частина І. Том 2. – С. 143-147.
10. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учебник / О.Ф.Скакун. – Х. : Консум ; Ун-т внутр. дел, 2011. – 704 с.
11. Синьов О. В. Механізми охорони прав людини: генезис та сучасний стан / О. В. Синьов // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2004. – Вип. 28. – С. 105-112.
12. Ведерніков Ю.А. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект / Ю.А. Ведерніков, А.М. Кучук; Ун-т сучас. знань. – К.: Знання України, 2009. – 219 с.
13. Просандеев Д.В. Эффективность правореализационного процесса: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Просандеев Дмитрий Владимирович; Ростов. госуд. пед. ун-т. - Ростов-на-Дону, 2004. - 171 с.
14. Скакун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підруч. / О. Ф. Скакун. – Х.: Еспада, 2006. – 776 с.
15. Яковюк І.В. Правова культура суспільства. Загальна теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закладів / за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. - Харків : Право, 2009. – 584 с.
16. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. / П.М. Рабінович. - Вид. 9-е, зі змінами. – Львів: Край, 2007. – 192 с.

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

Завгородній В. А.

Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини

В статті здійснено аналіз існуючих в доктрині права підходів до визначення структури суміжних категорій, що близькі до механізму імплементації рішень Європейського Суду з прав людини, а саме: механізму правозастосування, механізму правореалізації, механізму правоохоронної діяльності, механізму забезпечення прав і свобод людини. На основі такого аналізу автором визначено найбільш оптимальний методологічний підхід для визначення структури досліджуваного механізму. Встановлено та охарактеризовано такі підсистеми механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини: 1) нормативна; 2) інституційна, 3) функціональна; 4) ідеологічна; 5) комунікативна.

Ключові слова: структура, механізм імплементації, підсистеми механізму, нормативна підсистема, інституційна підсистема функціональна підсистема, ідеологічна підсистема комунікативна підсистема.

Завгородній В. А.

Структура механизма имплементации решений Европейского суда по правам человека

В статье проведен анализ существующих в доктрине права подходов к определению структуры смежных категорий, сходных с механизмом имплементации решений Европейского Суда по правам человека, а именно: механизма правоприменения, механизма правореализации, механизма правоохранительной деятельности, механизма обеспечения прав и свобод человека. На основе такого анализа автором определён наиболее оптимальный методологический подход для определения

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.

структуры исследуемого механизма. Установлены и охарактеризованы такие подсистемы механизма имплементации решений Европейского суда по правам человека: 1) нормативная; 2) институциональная; 3) функциональная; 4) идеологическая; 5) коммуникативная.

Ключевые слова: структура, механизм имплементации, подсистемы механизма, нормативная подсистема, институциональная подсистема функциональная подсистема, идеологическая подсистема коммуникативная подсистема.

Zavgorodniy V. A.

The structure of the mechanism for implementation of decisions of the European court of human rights

The article analyzes existing doctrine of right approaches to the definition of the structure of adjacent categories that are close to the mechanism of implementation of the decisions of the European court of human rights, namely: the mechanism of legal application, the mechanism of law enforcement, the mechanism of protection activity, the mechanism of ensuring human rights and freedoms. On the basis of this analysis, the author identified the most optimal methodological approach for determining the structure of the investigated mechanism. As a result of the study, was determined the subsystem of the mechanism for implementation of decisions of the European court of human rights: 1) the normative subsystem; 2) the institutional subsystem; 3) functional subsystem; 4) the ideological subsystem; 5) communicative subsystem.

Key words: structure, implementation mechanism, subsystem of the mechanism, normative subsystem, institutional subsystem, functional subsystem, ideological subsystem, communicative subsystem.

▪ Структура механізму імплементації рішень Європейського суду з прав людини / В. А. Завгородній // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2018. – № 1(17) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18zvazpl.pdf>.